

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Závadskej a členiek senátu JUDr. Aleny Poláčkovej, PhD. a JUDr. Eleny Berthothyovej, PhD., v právnej veci žalobcu **B. Š.**, bytom v T, právne zastúpenému JUDr. J. V., advokátom v B., proti žalovaným: 1/ **Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Trnave**, ul. Jána Bottu č. 4 a 2/ **Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny so sídlom v Bratislave**, ul. Špitálska č. 8, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia vo veciach sociálnej pomoci, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave zo 6. marca 2008, č. k. 14 S/83/2007 – 32, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave zo 6. marca 2008, č. k. 14 S/83/2007 – 32, **m e n í** v časti týkajúcej sa žalovaného 2/ tak, že rozhodnutie žalovaného 2/ z 2. augusta 2007 číslo 2007/12225/OPHN **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Vo zvyšnej časti rozsudok Krajského súdu v Trnave zo 6. marca 2008, č. k. 14 S/83/2007 – 32, **p o t v r d z u j e**.

Účastníkom právo na náhradu trov odvolacieho konania **nepriznáva**.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Trnave rozsudkom zo 6. marca 2008, č. k. 14 S/83/2007 - 32 zastavil konanie o žalobe, podanej proti rozhodnutiu žalovaného 1/ z 15. mája 2007 číslo 2007/06729/Rn a zamietol žalobu o zrušenie rozhodnutia žalovaného 2/ z 2. augusta 2007 číslo 2007/12225/OPHN, o uložení povinnosti vrátiť dávku v hmotnej núdzi, ktorá bola žalobcovi vyplácaná za obdobie od 1. júla 2002 do 31. marca 2007 v sume 443 542 Sk (14 722,90 EUR), a o povinnosti zaplatiť penále vo výške 10%, t.j. spolu sumu 487 896 Sk (16 195,18 EUR) z dôvodu, že sociálna dávka bola žalobcovi poskytnutá neprávom, keď žalobca neoznámil poskytovateľovi dávky v hmotnej núdzi, že bol od 19. júna 2002 držiteľom osobného motorového vozidla a od 5. marca 2007 bol držiteľom ďalšieho motorového vozidla.

Krajský súd v rozsahu dôvodov žaloby preskúmal napadnuté rozhodnutia a konania, ktoré ich vydaniu predchádzali a dospel k záveru, že nie je daný dôvod na ich zrušenie.

Podľa jeho názoru pred rozhodnutím o povinnosti žalobcu vrátiť dávku pomoci v hmotnej núdzi, vyplatenú neprávom, žalovaní 1/ a 2/ vykonali dokazovanie v dostatočnom rozsahu, zistili veci skutočný stav a zo skutkových zistení vyvodili správny právny záver. V konaní bolo preukázané, že na strane žalobcu ako poberateľa dávky v hmotnej núdzi došlo k zmene skutočností, odôvodňujúcich trvanie nároku na dávku, lebo žalobca sa stal od 1. júla 2002 držiteľom osobného motorového vozidla. Získaním práva držby motorového vozidla nadobudol majetkovú hodnotu v zmysle § 8 ods. 3 zákona č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o pomoci v hmotnej núdzi“), preto tvrdenie, že jeho majetkové pomery sa nezmenili, nezodpovedá skutočnosti. Žalobca však túto rozhodujúcu skutočnosť neoznámil orgánu, ktorý rozhodoval o dávke, nesplnil svoju ohlasovaciu povinnosť podľa § 29 ods. 1 tohto zákona a tým zavinil, že mu dávka bola vyplatená neprávom.

Konanie o žalobe proti rozhodnutiu žalovaného 1/ krajský súd zastavil s poukazom na § 250 ods. 4 a § 250d ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) z dôvodu, že žalovaným môže byť len správny orgán, ktorý rozhodol v poslednom stupni.

Proti rozsudku krajského súdu podal včas odvolanie žalobca z dôvodu, že prvého stupňa vykonané dôkazy nesprávne vyhodnotil a rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci. Tvrdil, že o sociálnu dávku požiadal a táto mu bola poskytovaná napriek tomu, že bol držiteľom osobného motorového vozidla a aj ďalšieho motorového vozidla. Žiadal preto, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zmenil a napadnuté rozhodnutia žalovaných správnych orgánov zrušil a vec im vrátil na nové prejednanie a rozhodnutie.

Žalovaní 1/ a 2/ žiadali, aby odvolací súd rozhodnutie krajského súdu ako vecne správne potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 10, § 246c a § 250ja OSP preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že odvolaniu žalobcu je potrebné vyhovieť v časti, týkajúcej sa rozhodnutia žalovaného 2/.

Podľa § 29 ods. 1,3 a 4 písm. a/ zákona o pomoci v hmotnej núdzi občan v hmotnej núdzi, ktorému sa vypláca dávka a príspevky, je povinný ohlásiť úradu alebo obci písomne do ôsmich dní zmeny vo všetkých skutočnostiach rozhodujúcich na trvanie nároku na dávku a príspevky a na ich výplatu.

Občan v hmotnej núdzi, ktorému sa vypláca dávka a príspevky, je povinný úradu alebo obci, ktoré vo veci konali, v lehote do ôsmich dní oznámiť výšku svojich príjmov a hodnotu majetku, ohlásiť zmeny v ich výške, ako aj zmeny v rodinných pomeroch a majetkových pomeroch, ktoré sú rozhodujúce na určenie výšky dávky a príspevkov.

Občan v hmotnej núdzi je povinný vrátiť dávku a príspevky alebo ich časť zvýšené o 10% odo dňa, od ktorého nepatrili vôbec, alebo vo výške, v akej sa vyplácali, ak nespĺnil niektorú jemu uloženú povinnosť a prijímal dávku a príspevky alebo ich časť, hoci vedel a musel z okolností predpokladať, že sa vyplácajú neprávom alebo vo vyššej sume, než patrili,

Z administratívnych spisov vyplýva, že žalobca bol poberateľom dávok pomoci v hmotnej núdzi od 1. júla 2002, lebo Okresný úrad v Trnave rozhodnutím zo 6. augusta 2002 číslo B2002/37777/Rn jeho žiadosti vyhovel s účinnosťou od 1. júla 2002. Dávky sociálnej pomoci boli žalobcovi vyplácané do 31. marca 2007.

V žiadosti z 24. júla 2002, spisanej podľa zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci na predpísanom tlačive v bode D. „Majetkové pomery žiadateľa a ďalších spoločne posudzovaných osôb“, žalobca uvádzal svoje majetkové pomery ako aj majetkové pomery ďalších, spoločne s ním posudzovaných osôb. Okrem iného bol povinný uviesť v žiadosti aj vlastníctvo hnuiteľných vecí vyššej hodnoty (napr. auto – značka, rok výroby). Žalobca uviedol, že on, ani ďalšie spoločne s ním posudzované osoby nie sú vlastníkami hnuiteľných vecí vyššej hodnoty, teda ani auta. V tlačive nebolo potrebné uviesť skutočnosť, či je žalobca držiteľom osobného motorového vozidla, Aj vo vysvetlivkách k bodu D je v tlačive uvedené poučenie, podľa ktorého občan ktorý vlastní osobný automobil, má predložiť fotokópiu technického preukazu, u vozidla kúpeného do piatich rokov kúpnu zmluvu, prípadne iný doklad o nadobudnutí.

Z uvedeného vysvetlenia teda nevyplývala žalobcovi povinnosť doložiť skutočnosť, že je držiteľom osobného motorového vozidla, ak nebol jeho vlastníkom.

Záver žalovaného 2/, že žalobca zaviniť preplatok na dávke sociálnej pomoci neohlásením skutočnosti, že je držiteľom osobného motorového vozidla, preto nezodpovedá zákonu.

Od 1. januára 2004 nadobudol účinnosť zákon o pomoci v hmotnej núdzi, v dôsledku ktorého boli 15. januára 2004 na základe výzvy Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Trnave majetkové pomery žalobcu v súvislosti s poberaním dávok sociálnej pomoci a vzniku nároku na dávky pomoci v hmotnej núdzi opakovane prešetrované.

Vo výzve ani v žiadnych ďalších dokladoch požadovaných správnymi orgánmi sa nenachádza dôkaz o tom, že by správne orgány skúmali, či žalobca je držiteľom osobného motorového vozidla, ani túto skutočnosť nezisťovali.

Odvolaací súd poukazuje na skutočnosť, že žalovaný 2/ sa nedostatočne vysporiadal so skutočnosťou, či žalobca vlastní auto, nezisťoval však ani skutočnosť, či žalobca je držiteľom osobného motorového vozidla, a to napriek skutočnosti, že podľa § 3 písm. d) zákon o pomoci v hmotnej núdzi má občan v hmotnej núdzi a fyzické osoby, ktoré sa s ním spoločne posudzujú, povinnosť pomôcť si v hmotnej núdzi užívaním vlastného majetku, správou vlastného majetku, predajom vlastného majetku alebo prenájmom vlastného majetku.

Majetkové pomery žalobcu mohli byť ovplyvnené aj držbou osobného motorového vozidla, prípadne viacerých vozidiel, ale žalovaný takéto skúmanie majetkových pomerov žalobcu nevykonával.

Nemohol sa preto dostatočne vysporiadať so skutočnosťou, či od žalobcu a od fyzických osôb, ktoré sa s ním v hmotnej núdzi spoločne posudzujú, bolo vôbec možné za určitých podmienok požadovať predaj alebo prenájom osobného motorového vozidla, ktoré majú vo vlastníctve alebo v držbe. Len takéto posúdenie mohlo mať aj pri posudzovaní vzniku preplatku na dávke za následok zistenie, či žalobca podmienky pre poskytovanie príspevku splňoval, a či prípadne aj v dôsledku porušenia jeho ohlasovacej povinnosti vznikol preplatok na dávke. Každé porušenie ohlasovacej povinnosti takýto dôsledok mať nemuselo.

V napadnutom rozhodnutí žalovaného sa uvádza, že žalobca je povinný vrátiť dávku v hmotnej núdzi a príspevky za obdobie od 1. júla 2002 do 31. marca 2007 ako aj 10% penále z dôvodu, že menovaný neoznámil správne orgánu, že je od 19. júna 2002 držiteľom osobného motorového vozidla Opel Omega, ktorého majiteľom je jeho svokor a od 15. marca 2007 je držiteľom osobného motorového vozidla VW Passat, na kúpu ktorého si peniaze požičal, čím zapríčinil neoprávnené vyplácanie dávky a príspevkov. Nebolo preukázané, že uvedené skutočnosti nie sú pravdivé. V prípade, ak by žalovaný 2/ posudzoval držbu vozidla ako iné majetkové právo, ktoré môže byť rozhodujúce pri posúdení vzniku nároku na dávku sociálnej pomoci, bol povinný skúmať, aké staré je motorové vozidlo, ktorého je žalobca držiteľom a aká je jeho hodnota. Obdobne mal postupovať aj pri zisťovaní hodnoty ďalších dvoch osobných motorových vozidiel VAZ, ktorých sa žalobca stal držiteľom od 13. novembra 1998 a od 23. augusta 2000.

Hoci žalobca ako poberateľ dávok bol povinný oznámiť zmenu vo všetkých skutočnostiach, rozhodných pre vznik nároku na dávku, teda predovšetkým zmenu skutočností, ktoré tu boli na začiatku, t. j. pri podaní žiadosti o dávku, ako aj zmenu majetkových pomerov, t. j. najmä jeho prírastok, musel sa žalovaný 2/ vysporiadať aj existenciou nároku na dávku sociálnej pomoci aj po zohľadnení tých majetkových hodnôt, ktorých existenciu zistil až vykonaným šetrením. Ako správny orgán poskytujúci dávku, musel posúdiť trvanie sociálnej odkázanosti žiadateľa aj za takýchto okolností.

Podľa názoru odvolacieho súdu však zo skutkového stavu, ako ho zistili správne orgány vyplýva, že z vykonaného dokazovania nemožno zistiť, či sa majetkové pomery žalobcu zmenili spôsobom, ktorý bol rozhodných pre vznik alebo trvanie nároku na dávku.

Držiteľom troch osobných motorových vozidiel bol žalobca už v čase podania žiadosti a túto skutočnosť žalovaný pri posudzovaní žiadosti z 24. júla 2002, ani žiadosti z 15. januára 2004 neskúmal. Zo zisteného skutkového stavu neskúmal ani dôsledky nadobudnutia osobného motorového vozidla VW Passat do 4. marca 2007 a po tomto dátume.

Žalovaný 2/ neskúmal, či žalobca je vlastníkom tohto osobného motorového vozidla aj po tomto dátume, ani nepreukázal, že žalobca vlastníctvo prípadne iných áut zamlčal. Podľa doposiaľ vykonaného dokazovania žalobca bol, resp. je iba držiteľ osobných motorových vozidiel, túto skutočnosť však žalovaný 2/ z hľadiska trvania nároku na dávku sociálnej pomoci neskúmal.

Samotná skutočnosť, že sa stal držiteľom osobného motorového vozidla, ktorého vlastníkom je niekto iný nemôže spôsobiť ani nárast jeho majetku, hoci takáto skutočnosť môže mať vplyv na jeho majetkové pomery.

Napokon odvolací súd pripomína, že zo znenia § 29 ods. 4 zákona o pomoci v hmotnej núdzi vyplýva, že občan v hmotnej núdzi je povinný vrátiť dávku a príspevky alebo ich časť zvýšené o 10% odo dňa, od ktorého nepatrili vôbec, alebo vo výške, v akej sa vyplácali, ak nespĺnil niektorú jemu uloženú povinnosť a prijímal dávku a príspevky alebo ich časť, hoci vedel a musel z okolností predpokladať, že sa vyplácajú neprávom alebo vo vyššej sume, než patrili.

Zo zákona, z napadnutých rozhodnutí správnych orgánov ani z celého administratívneho spisu však nemožno zistiť, či pomoc v hmotnej núdzi bola žalobcovi vyplatená v dôsledku nespĺnenia ohlasovacej povinnosti neprávom. Rovnako nebolo preukázané, že žalobca prijímal tieto dávky, hoci musel vedieť že sa mu vyplácajú neprávom, resp. ich neoprávnenú výplatu úmyselne spôsobil.

V konaní však nebolo dostatočne preukázané, že žalobca nespĺnil niektorú jemu uloženú povinnosť a prijímal dávku a príspevky alebo ich časť, hoci vedel a musel z okolností

predpokladať, že sa vyplácajú neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrili. Rovnako nebolo preukázané, že by žalobca úmyselne spôsobil, že dávka a príspevky alebo ich časť sa vyplatili neprávom alebo vo vyššej sume, ako patrili.

Nemožno preto považovať záver žalovaného 2/ o povinnosti vrátiť dávku sociálnej pomoci za dostatočne doložený vykonaným dokazovaním, a preto je rozhodnutie, ktorým mu bola uložená povinnosť vrátiť dávku ako neprávom vyplatenú a zaplatiť zvýšenie za zodpovedajúci zákonu.

Právny názor krajského súdu, ktorý sa stotožnil s tvrdením žalovaného 2/, podľa ktorého samotné neuvedenie skutočnosti, že žalobca bol a je držiteľom viacerých osobných motorových vozidiel, bez skúmania splnenia ďalších zákonom požadovaných podmienok, nemohol preto odvolací súd považovať za vecne správny.

Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok Krajského súdu v Trnave v časti, ktorou bola žaloba zamietnutá, zmenil tak, že rozhodnutie žalovaného 2/ z 2. augusta 2007 číslo 2007/12225/OPHN zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Vzhľadom na skutočnosť, že úlohou súdov pri preskúvaní rozhodnutí správnych orgánov nie je nahrádzať ich činnosť najmä pokiaľ ide o riadne zistenie skutkového stavu, zrušil odvolací súd napadnuté rozhodnutie žalovaného v 2. rade a vrátil mu vec na ďalšie konanie a rozhodnutie s tým, že v ďalšom konaní bude správny orgán viazaný právnym názorom odvolacieho súdu, za účelom riadneho zistenia skutočného stavu doplní dokazovanie v naznačenom smere a vo veci opätovne rozhodne, pričom svoje rozhodnutie aj náležite odôvodní.

Vo výroku napadnutého rozsudku v časti, týkajúcej sa zastavenia konania o preskúmanie rozhodnutia žalovaného 1/ súd prvého stupňa rozhodol v súlade so zákonom, lebo podľa § 250 ods. 4 a § 250d ods. 3 OSP žalovaným môže byť len správny orgán, ktorý rozhodol v poslednom stupni. V uvedenom konaní sa teda žalobca mohol domáhať len preskúmania rozhodnutia žalovaného 2/ a žalovaný 1/ nebol osobou, proti ktorej mala byť žaloba podaná. V tejto časti preto odvolací súd rozsudok Krajského súdu v Trnave ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 OSP potvrdil.

O trovách konania rozhodol súd podľa § 250k ods. 1 OSP a účastníkom ich náhradu nepriznal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 25. júna 2009

JUDr. Elena Závadská, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :
Mária Kráľová